

N:o 89.

Ank. till Riksd. Kansli den 4 Maj 1869, kl. 3 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga Proposition, angående beviljandet af medel till understödjande af allmännyttiga arbetsföretag för beredande af tillfälle till arbetsförtjenst åt den i följd af sistlidet års missväxt nödställda befolkningen i vissa delar af riket.

(R. A.)

Uti nådig Proposition af den 27 sistlidne April (införd under N:o 30 i 1:sta samlingen af Bihaget till Riksdagens protokoll) har Kongl. Maj:t tillkännagifvit, att, ehuru betydliga anslagsbelopp redan af Riksdagen anvisats och af Kongl. Maj:t disponerats till undsättning åt den del af landets befolkning, som under år 1868 träffats af missväxt, så inginge likväl fortfarande ständigt underdåniga framställningar, uti hvilka fördes klagan öfver nöd och brist på tillfällen till arbetsförtjenst för den lösa befolkningen samt söktes statsbidrag till anläggningar af jernvägar, onläggningar och förbättringar af lands- och häradsvägar eller andra allmännyttiga arbetsföretag, om hvilkas utförande kommuner eller bolag förenat sig, ej mindre med afseende på det gagn, som af arbetsföretagen förväntades, än äfven, och i främsta rummet, för att bereda tillfälle till arbetsförtjenst. De handlingar, som åtföljde dylika framställningar, visade att vederbörande intressenter, oansedt nu rådande ogynnsamma affärskonjunktur, vore beredda att för företagen göra ej ringa uppoffringar, hvilket syntes ådagalägga att beredandet af tillfällen till arbetsförtjenst vore af verkligt behof påkalladt. Att genom statsbidrag understödja allmännyttiga arbeten i alla de trakter, som äro hemsökta af nöd, låte sig dock ej göra, helst i afseende på åtskilliga sådana arbetsföretag tillräcklig utredning rörande ändamålsenligheten af deras utförande icke egt rum. Inom Jönköpings och Kronobergs län hade emellertid arbetsföretag blifvit förberedda, hvilka syntes vara af framstående

Bih. till Riksd. Prot. 1869. 4 Saml. 1 Afd. 49 Häft.

vigt eller väl egna sig för ändamålet att bereda tillfälle till arbetsförtjenst, hvadan Kongl. Maj:t ansåge statsbidrag för dem böra beviljas. Dessa arbetsföretag vore:

a) anläggning af en jernbana från Tenhults station å Statens södra stambana genom Tabergs bergslag till Wernamo jemte en utgrening af denna bana till Tabergs malmfält i Jönköpings län;

b) omläggningar och förbättringar å häradsvägen från Wexjö till Uppvidinge härads gräns i Kronobergs län;

c) kanalanläggning för bildande af båtled från Råppe station å Wexjö—Alfvastads-jernbanan till Helga sjö samt mellan denna sjö och Tofta-sjön i Kronobergs län;

d) omläggning af allmänna landsvägen emellan Öhrs gästgifvaregård och Moheda i Kronobergs län;

e) förbättringar å allmänna landsvägen mellan Åreda och Lenhofda gästgifvaregårdar i Kronobergs län; samt

f) omläggning af allmänna landsvägen förbi Klinte lid mellan Ingelstads och Qvarnmåla gästgifvaregårdar i Kronobergs län.

I öfverensstämmelse med ofvan anförda åsigtter har Kongl. Maj:t, som ansåge de medel, hvilka erfordrades för Tenhult—Wernamo-jernbanans understödjande böra genom lån anskaffas, i nåder föreslagit:

1:o att för understödjande af ofvanomförmälda anläggning af jernväg mellan Tenhult och Wernamo med greubana till Taberg bevilja ett lån, motsvarande omkring en tredjedel af beräknade anläggningskostnaden eller af Trehundra-sjuttiösex-tusen Riksdaler att af Riksgälds-kontoret utbetalas, ena hälften under innevarande och andra hälften under nästkommande år, till det bolag, som genom kontrakt, hvilket inom den 15 nästinstundande Juni bör vara afslutadt, förbinder sig att i öfverensstämmelse med den plan, som af Kongl. Maj:t varder fastställd, utföra och fullborda samt för all framtid underhålla hela den ifrågavarande jernvägen, emot uppfyllande å bolagets sida af enahanda vilkor som de, hvilka vid 1862—1863 års riksdag bestämdes för tillgodonjutande af då beviljad statslån till anläggning af jernväg emellan Ystad och Eslöf, dock att, enär det bolag, som bildas för nu ifrågavarande jernväg, kommer att tillskjuta minst två tredjedelar af beräknade anläggningskostnaden, föreskrift om tecknandet af särskilda garantiaktier ej syntes vara erforderlig; och

2:o att med de vilkor och stadganden, som vid sista riksdag i afseende å statsbidrag till allmänna arbeten bestämdes, till utgående under innevarande år anvisa anslag utan återbetalningsskyldighet för understödjande af följande arbetsföretag, nemligen:

till omläggning och förbättringar å häradsvägen från Wexjö till Uppvidinge härads gräns	R:dr	73,000: —
„ anläggning af kanal från Råppe till Helga- och Toftasjöarne	„	28,000: —
„ omläggning af landsvägen mellan Ohr och Moheda	„	18,000: —
„ utgräfningar och fyllningar vid Askenäs backar å landsvägen mellan Åreda och Lenhofda	„	2,600: —
och till omläggning af landsvägen mellan Ingelstad och Qvarnmåla vid Klinte lid	„	1,700: —

Tillsammans R:dr 123,300: —

Efter erhållen remiss å denna nådiga Proposition har Stats-Utskottet tagit kännedom om de till ärendet hörande handlingar och får nu deröfver afgifva sitt utlåtande.

Beträffande härvid först den föreslagna jernvägsanläggningen mellan Tenhult och Wernamo med bibana till Taberg, så skulle denna jernväg af 7 mil 5,300 fots längd, enligt upprättad och af Styrelsen för allmänna väg- och vattenbyggnader granskad arbetsplan, byggas med $3\frac{1}{2}$ fots spårvidd och erhålla skenor af 8 skålpunds vigt per löpande fot samt befaras med ångvagnar, vägande 240 å 260 centner, och godsagnar, afsedda för en last af endast 80 centner. Största lutningen skulle blifva en fot på hundra, undantagande å grenbanan till Taberg, der största lutningen blefve 1 på 50, samt minsta krökningsradien 1,000 fot, dock med tvänne undantag, nemligen för böjningen till Tenhults station samt nedgången till Tabergs å. Banvallens bredd har antagits till 12 fot och ballastens till 8 fot, med blott en fots tjocklek, samt tvärstockarnes längd till 6 fot och deras afstånd från hvarandra till 2 fot. Kostnaden för hela bananläggningen jemte trafikmateriel, bestående af två ångvagnar, 7 passagerarevagnar och 50 godsagnar, har beräknats till 1,128,500 R:dr, och har anläggningen ansetts kunna fullbordas på två år. Af den föreslagna jernvägslinien äro sträckningarne från Tenhult till Göthaström, utgörande 3 mil 10,000 fot, samt från Ulfsbo till Taberg, utgörande 29,300 fot, definitivt antagna och bestämda efter nu verkställda undersökningar, hvaremot sträckningen mellan Göthaström och Wernamo, utgörande 3 mil 2,000 fot, endast med rättelse efter äldre approximativa mätningar upptagits till anläggning på östra sidan om Laga å, under förutsättning att vid blifvande utstakning af banan bör tillses, huruvida icke banan skulle med större fördel kunna läggas på vestra sidan af nämnda å.

Vid granskning af de uppgjorda kostnadsförslagen har Styrelsen för allmänna väg- och vattenbyggnader hufvudsakligen anført, att oaktadt de föreslagna skenor nas ringa vigt, anläggningen dock, med afscende på tvärstockarnes nära läge intill hvarandra, kunde antagas vara tillfredsställande; att likväl ballastens tjocklek borde ökas med $\frac{1}{2}$ fot; att den 3,000 fot långa lutningen af 1 på 50 å bibanan, i anseende till dess närbelägenhet till bibanans ändpunkt, ej torde komma att medföra afsevärd olägenhet för rörelsens bedrivande; men att den föreslagna rörliga materielen vore alldeles för ringa för en jernbana af $7\frac{1}{2}$ mils längd, särdeles om de årliga transporter na, såsom det uppgifvits, komme att uppgå till 1,724,350 centner-mil; och har Styrelsen antagit, att den beräknade kostnaden för rörliga materielen borde ökas med omkring 175,000 R:dr, hvarigenom medelkostnaden för den ifrågavarande jernvägsanläggningen skulle komma att uppgå till omkring 183,000 R:dr per mil.

Utan att vilja förneka det gagn, som den ifrågavarande jernvägsanläggningen antagligen torde komma att tillskynda den ort, som densamma skulle komma att genomlöpa, torde dock kunna ifrågasättas, huruvida förevarande ärende för närvarande befinner sig i det skick, att bifall till Kongl. Maj:ts nådiga framställning bör lemnas. På sätt Kongl. Maj:ts nådiga Proposition innehåller, har nemligen icke något bolag för den ifrågavarande jernvägsanläggningen ännu blifvit bildadt. Deremot hafva åtskilliga bruks- och jordegare, hvilka intressera sig för jernbanans anläggning, vid ett i sistlidne Mars månad hållet möte, förenat sig om "utväljande af en bestyrelse, tilldess de för saken intresserade framdeles kunde komma att såsom bolag konstituera sig"; och har denna bestyrelse, hvilken gått i författning om de nödiga undersökningarnes verkställande, utan att, såvidt af handlingarne kan inhemtas, sedermera hafva sammankallat intressenterna för att fatta beslut om arbetets utförande, hos Kongl. Maj:t anhållit om Statens biträde och såsom hufvudsakligt stöd derfor framhållit den i orten rådande betryckta ställningen samt

behovet att skaffa arbetsförtjenst åt den nödlidande befolkningen. Då emellertid — äfven om bolag för arbetets utförande skulle komma till stånd inom den af Kongl. Maj:t föreslagna tid, den 15 nästkommande Juni, — med visshet torde kunna antagas, att ärendet icke kan hinna slutligen beredas, och banans definitiva utstakning blifva verkställd samt arbetet derå sättas i gång med den kraft, att någon betydligare arbetsförtjenst deraf kommer att tillfalla befolkningen i orten, innan skördetiden redan är inne, lär det uppgifna ändamålet att genom beredande af arbetsförtjenst skaffa uppehälle åt den i följd af missväxt nödställda befolkningen i förevarande fall icke vara så afsevärdt, att Statens medel nu böra endast för sådant ändamål tagas i anspråk.

Betraktas åter frågan utan afseende på det förestående skälet, så anser sig Utskottet böra hänvisa till Riksdagens, genom bifall till Stats-Utskottets i Betänkandet N:o 66 gjorda hemställan, fattade beslut, att i underdånighet anhålla, det Kongl. Maj:t måtte pröfva, dels hvilka jernvägsanläggningar må anses för utveckling af landets industri mest af behovet påkallade under den närmaste framtiden af 12 till 15 år, samt den ungefärliga kostnad, hvartill deras anläggning kan antagas uppgå, dels lämpligaste sättet att befordra deras utförande genom ett eller flera bolag, vare sig genom direkt anslag till belopp af högst $\frac{1}{4}$ af anläggningskostnaden eller på annat sätt, samt derefter till nästkommande Riksdag aflåta nådig framställning i ämnet. Under sådana förhållanden och då, såsom ofvan blifvit visadt, det uppgifna ändamålet att genom arbetsförtjenst under den närmaste tiden bereda uppehälle åt den nödställda befolkningen icke uteslutande bör bestämma Riksdagens beslut i denna fråga, torde det få anses mindre lämpligt att, innan en sådan allmän pröfning föregått, bevilja lån för en bestämd jernvägsanläggning, helst då något bolag för arbetets utförande ännu icke blifvit bildadt.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt, anser sig Utskottet böra hemställa, att Kongl. Maj:ts nådiga Proposition, i hvad densamma rörer föreslaget låneunderstöd för ofvanomförmälda jernvägsanläggning mellan Tenhult och Wernamo med grenbana till Taberg, icke må af Riksdagen bifallas.

Vidkommande derefter Kongl. Maj:ts nådiga framställning om anvisande af ett belopp af 123,300 R:dr för åtskilliga uppgifna vägarbeten inom Kronobergs län, så anser Utskottet de uti den nådiga Propositionen uppgifna skäl för beviljandet af den åskade summan vara af den beskaffenhet att desamma förtjena Riksdagens synnerliga behjertande. Som likväl, i händelse Riksdagen bifaller Utskottets här ofvan gjorda hemställan, det uti den nådiga Propositionen afsedda ändamålet att bereda arbetsförtjenst åt befolkningen inom Jönköpings län icke skulle vinnas, har Utskottet ansett sig böra hemställa, att, om Riksdagen för beredande af arbetsförtjenst beviljar den af Kongl. Maj:t åskade summan, det bör åt Kongl. Maj:t öfverlemnas att, i fall skäl dertill förefinnes, använda någon del af dessa medel för arbeten inom Jönköpings län, helst det syntes Utskottet, som skulle en del af de uti den nådiga Propositionen åskade medlen tilläfventyrs kunna med större fördel användas inom sistnämnda län; och Utskottet får på sådan grund hemställa,

att hvad Kongl. Maj:t uti andra punkten af den nådiga Propositionen föreslagit måtte på det sätt bifallas, att Riksdagen behagade till Kongl. Maj:ts disposition för beredande af tillfällen till arbetsförtjenst åt den i följd af sistlidna års missväxt nödlidande befolkningen i Kronobergs och Jönköpings län, till utgående från Riksgälds-kontoret i mån af behof, för innevarande

innevarande år anvisa ett anslag af Etthundratjugutretusen trehundra Riksdaler till kanal- och väganläggningar samt vägförbättringar förnämligast inom Kronobergs län, af hvilken anslagssumma dock en del må, efter Kongl. Maj:ts bepröfvande, användas för vägarbeten inom Jönköpings län.

Stockholm den 4 Maj 1869.

På Stats-Utskottets vägnar:

Arvid Fr:son Posse.

N:o 90.

Ank. till Riksd. Kansli d. 4 Maj 1869, kl. 3 e. m.

Memorial, angående afskrifning af de i Riksgälds-kontorets räkenskaper bland Kontorets skulder bokförda s. k. ekeskogsmedlen.

(R. A.)

Sedan Kongl. Maj:t, i sammanhang med den uti Kongl. Maj:ts nådiga Proposition om Statsverkets tillstånd och behof till Riksdagen gjorda framställning om uppförande å Sjunde Hufvudtiteln af ett särskildt anslag för skogsväsendet af 353,878 R:dr 6 öre, medgifvit att, bland andra för skogsskötseln afsedda tillgångar, den s. k. ekeplanteringsfonden må till Riksdagens disposition öfverlemnas, anser sig Stats-Utskottet böra hemställa,

1:o att den uti Riksgälds-kontorets räkenskaper bokförda skuld dels för ekeplanteringskassans till nämnda Kontor aflemnade tillgångar, dels för dit levererad lösen för ekeskog, jemte den å samtliga dessa medel upplupna ränta, må utur Riksgälds-kontorets räkenskaper afskrifvas; samt

Bih. till Riksd. Prot. 1869. 4 Saml. 1 Afd. 49 Häft. 2